

Institutionen för Hälsovetenskaper

TENTAMEN

Kurs I patientens värld - evidensbaserad vård I

Examinationsmoment Salstentamen

Kurskod: OM334G

Högskolepoäng för examinationsmoment 2,5 hp

Datum: 2025-02-14

Tentamenstid 8.30 – 13.30

Ansvarig lärare Charlotta Göthe Maria Gustafsson Veronica Karlsson

Berörda lärare Helen Stensby, Katarina Skogfält, Liselotte Malm, Malin Alander, Sarah Darwich, Catharina Gillsjö,

Hjälpmedel/bilagor; inga

Övrigt: Skriv tydligt, oläsliga svar kommer inte att bedömas

- Anvisningar
- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
 - ☐ Ta nytt blad för varje ny fråga
 - ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
 - ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
 - ☒ Numrera lösbladen löpande.
 - ☒ Använd inte röd penna.
 - ☐ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

Totalpoäng 90 p (Del 1; 22p, Del 2; 10p, Del 3; 12 p, Del 4; 20p, Del 5; 14p, Del 6; 12p,)

För godkänt krävs minst 50% på respektive del.

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt

1. Omvårdnad vid mag- och tarmsjukdomar

1. Nämn två viktiga omvårdnadsåtgärder för en patient med diarré. (2p)
2. Istefan kommer till dig på vårdcentralen med förstoppningsproblematik. Han har genomgått en medicinsk utredning där man inte kunnat konstatera någon annan systemisk orsak till besvären än att Istefan också har diabetes och övervikt.
Vad kan du ge för egenvårdsråd till Istefan för att hjälpa honom att komma till rätta med sina förstoppningsproblem? Ge minst tre olika exempel på egenvårdsåtgärder för maxpoäng. (3p)
3. Du arbetar som sjuksköterska på av kirurgavdelning och har på ditt kvällspass patienten Inger, som drabbats av pankreatit. Pankreatit är en allvarlig sjukdom som kan ge multiorgansvikt. Ansvarig läkare meddelar att hon kommer till avdelningen senare under kvällen för att få rapport av dig om Ingers tillstånd under kvällen.
Nämn tre viktiga omvårdnadsåtgärder du gör i ditt vårdande av Inger under kvällen? (3p)
4. David ringer till dig som sjuksköterska på en vårdcentral. Han har besvär av en analfissur som ger en del smärtor vid avföring. En kirurgisk behandling är enligt ansvarig läkare inte aktuell i nuläget, då fissuren är liten och smärtorna hanterbara.
David undrar dock om du har några förslag på vad han kan göra för att minska besvären när han går på toaletten. Ge minst tre förslag på omvårdnadsåtgärder för maxpoäng. (3p)

5. Vilken är den viktigaste omvårdnadsåtgärden du som sjuksköterska gör när du första gången träffar en patient med långvariga buksmärtor? (1p)

6. Du jobbar som sjuksköterska på en kirurgisk akutvårdsavdelning. Här vårdas ofta patienter med symtomen buksmärtor, illamående och kräkningar. Ibland förekommer patienter med kraftiga buksmärtor, blodiga kräkningar och även s.k. kaffesumpskräkning- hur ska du som ansvarig sjuksköterska tänka när du har hand om en patient med dessa symtom? (2p)

7. Ge förslag på omvårdnadsåtgärder för en patient med gallstenssjukdom. Ange minst fyra olika omvårdnadsåtgärder för maxpoäng. (4p)

8. Bo ligger på kirurgavdelningen där du arbetar som sjuksköterska. Han har ett okomplicerat ventrikelulcus som behandlas med PPI-läkemedel. Han besvärar av svidande smärta i magen och har svårt att äta. Han har också en del besvär med sura uppstötningar.
Nämn tre omvårdnadsåtgärder du kan göra för att underlätta för Bo under vårdtiden för maxpoäng. (3p)

9. Vilken är den viktigaste omvårdnadsdiagnosen att bedöma hos en patient med dysfagi? (1p)

2. Omvårdnad vid smärttillstånd, nutrition och eliminationsproblem samt rubbningar i vätske-, elektrolyt- och syra-basbalans

Maria 52 år söker vård på grund av tilltagande trötthet, svullna ben och tyngdkänsla i buken. Hon har ofta ont i magen och har även haft återkommande urinvägsinfektioner under de senaste åren.

Hon är annars tidigare frisk, tar inga mediciner. Marias far gick bort i njursvikt vid 60 års åldern.

Vid anamnestagning framkommer att urinmängden minskat senaste dygnet.

Status:

BT 160/100

Bukpalpation misstanke om förstörade njurar

Pittingödem underbenen bilateralt

Labprover:

Kreatinin 450umil/L (förhöjt)

Urea 18 mmol/L

Hb 95 (tyder på anemi)

Urinprov: Kraftig albuminuri och hematuri

1. Avgör om påståendena nedan är sanna eller falska genom att sätta ett kryss i respektive ruta bredvid för sant eller falskt. Rätt svar ger 1 poäng, fel svar ger 1 poängs avdrag. Summan i tabellen kan bli som minst 0 poäng. (5p)

Påstående	sant	falskt
Maria har fått en minskad urinproduktion och det finns risk för lungödem om man inte sätter in vätskerestriktioner.		
Maria riskerar att få en alkalos.		
Maria har förändring i elektrolytbalansen pga sin njursvikt, Därför är det viktigt att som njursviktpatient äta kaliumrik kost.		
Torrsvikt betyder den vikt man har när man är övervätskad.		
Vid njursvikt så rubbas syrabasbalansen, det kan ge symptom som illamående och minskad aptit.		

Patientfall: En 70-årig patient inkommer till akutmottagningen med tecken på dehydrering och hypernatremi.

1. Ange två symptom sjuksköterskan bör vara uppmärksam på? (2p)
2. Vilken omvårdnadsåtgärd är viktig vid övervakning av en patient med hypovolemi, och varför? (2p)
3. Varför är daglig viktkontroll en viktig del av omvårdnaden vid vätskebalansrubbningar? (1p)

3. Omvårdnad vid njursvikt

Maria 52 år söker vård på grund av tilltagande trötthet, svullna ben och tyngdkänsla i buken. Hon har ofta ont i magen och har även haft återkommande urinvägsinfektioner under de senaste åren.

Hon är annars tidigare frisk, tar inga mediciner. Marias far gick bort i njursvikt vid 60 års åldern.

Vid anamnestagning framkommer att urinmängden minskat senaste dygnet.

Status:

BT 160/100

Bukpalpation misstanke om förstorade njurar

Pittingödem underbenen bilateralt

Labprover:

Kreatinin 450 µmol/L (förhöjt)

Urea 18 mmol/L

Hb 95 (tyder på anemi)

Urinprov: Kraftig albuminuri och hematuri

1. I vilket Chronic kidney disease (CKD) stadie brukar njursviktssymtom visa sig? (1p)

2. Maria kommer på sikt behöva dialysbehandling. Hon känner oro över att behöva hamna i bloddialys, då hennes pappa hade det en period innan han gick bort.

Förklara för Maria hur en bloddialysbehandling går till och vad det skulle innebära för förändringar i hennes liv. (4p)

För att Maria ska få så bra vård som möjligt, skrivs hon in på njurmedicinkliniken. Där arbetar man i team runt patienten. Fem olika yrkeskategorier ingår i teamet.

Ange 3 yrkeskategorier förutom sjuksköterska och läkare och beskriv kort vad de har för uppgift kring Marias vård. (6p)

Fyll i ordet som saknas.

Utseendet på den urtappade dialysvätskan vid peritonealdialys (PD) skall vara _____

(1p)

Del 4. Omvårdnad vid sjukdomar i nervsystemet och vanligt förekommande sjukdomar i rörelseapparaten

Neurologi

Patientfall:

Ada är 87 år gammal och bor ensam i en lägenhet på första våning. Hon har hjärtsvikt och typ 2 diabetes sedan 30 år tillbaka. Idag åker du ut till Ada för hon har enligt undersköterskorna klagat över att hon har svårt att hålla i saker och att fingrarna känns bortdomnade, hon har även uttryckt att det känns som hon har kuddar under fötterna.

Fråga 1: Bocka för två av de råd eller omvårdnadsåtgärder som du upplever skulle ingå i Ada:s omvårdnadsplanering? (2p)

Svar:

- ☐ Be Ada att inte använda skor och strumpor när hon går omkring hemma inne som ute under sommaren för att öka cirkulation och minska risk för klämskador på fötterna.
- ☐ Sätta in strukturerad blodsockerkontroll under en tid för att utvärdera insulineffekt
- ☐ Be Ada äta mindre och mer sällan för att kunna reglera blodsockernivå
- ☐ Be Ada att tvätta fötterna ofta och torka noggrant efter
- ☐ Övervaka vätskeintag och ordinera mer vätska per os för att maximera blodflöde till fötterna.

Patientfall:

Göran är 47 år och har levt med sin ALS diagnos i 2 år, innan diagnosen jobbade Göran som busschaufför. Göran bor med fru och tonårsbarn i en lite stad. Görans fru jobbar 50% och har anhörigpenning 50%. I dagsläget kan Göran sköta mycket av sin egen ADL men behöver vila mycket och är ofta trött.

Fråga 2: Göran har blivit försämrad i sin andningsfunktion – vad finns det för omvårdnadsåtgärder som du kan ordinera i din roll som sjuksköterska för att lindra symtom för Göran? Ange och beskriv utförandet av minst 2 olika åtgärder 2p/åtgärd (4p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Patientfall

Barbro är 40 år och har sedan en tid tillbaka märkt av många konstiga symtom – hon uppsöker vårdcentralen där man tar blodprover och ett EKG. Då hennes läkare på vårdcentralen upplever att många av hennes symtom kan bero på neurologisk skada skickas remiss till neurologimottagningen. Efter lång utredning får Barbro diagnos MS.

Fråga 3: Hur ser omvårdnaden ut vid MS – vad för slags vård erhåller patienten efter diagnos MS? (2p)

Patientfall:

Rune är 73 år och bor med fru i villa, de har två hundar och har en stor vänkrets. Rune och hans fru älskar att resa och se nya kulturer och är mycket sociala – detta har varit deras liv sedan pension. Rune och hans fru är friska och aktiva, men sedan ett par månader har Runes fru märkt av lite annorlunda beteende hos Rune. Han har börjat små handla mer och hon upplever att ibland har han mer känslostormar än tidigare. Nu den sista tiden har hon noterat att ena handen skakar på Rune när de sitter och tittar på TV. Rune och hans fru söker vård och Rune får diagnosen Parkinsons sjukdom med läkemedelsbehandling. De har nu sökt hjälp med dosettdelning och omvårdnadsinsatser via kommunal hälso- och sjukvård.

Fråga 4: Patient som drabbats av Parkinsons sjukdom har ofta ett team runt sig där sjuksköterskan ingår. Sjuksköterskan har i denna roll specifika funktioner i teamet kan du nämna två funktioner som sjuksköterskan har i teamvård och beskriva dessa (4p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Patientfall

Sofia är 17 år och har diagnos Epilepsi med idiopatisk bakgrund. Sofia har haft sin diagnos i ett par år och känner sig trygg med sin behandling och omvårdnad. Sofia går i skolan och bor hemma hos mamma, pappa och 2 syskon. Hon spelar fotboll på fritiden och tycker även om att bergs klättra, hoppa fallskärm, dyka och vandra.

Fråga 5: Beskriv det akuta omhändertagandet av patient vid epileptiskt anfall (2p)

Rörelseapparaten

Du arbetar som sjuksköterska på ett äldreboende. På boendet bor Najma 81år. Hon bor i ett rum med separat badrum och har själv inrett rummet med hjälp av sina anhöriga. Hon tycker det är viktigt med hemtrevnaden och har en stor matta i rummet och byter gardiner vid varje årstid. Najma har haft en stroke och har också diagnosen osteoporos.

Fråga 6. Vilken är den viktigaste bedömningen du gör i omvårdnaden av Najma? (1p)

Astrid lider av sjukdomen reumatoid artrit och har behandlats ganska länge för detta. Hon kommer till dig på som sjuksköterska på vårdcentralen för att få hjälp med att hon den senaste tiden upplevt en ökning av sina smärtbesvär, som ibland blir nästintill outhärdliga, och som påverkar hennes vardag och hennes livskvalitet. Du som sjuksköterska gör bedömning av hudstatus när en patient har reumatisk sjukdom.

Fråga 7. Ge exempel på hudbesvär som dessa patienter kan drabbas av. Ge minst tre olika exempel för maxpoäng. (3p)

Stina har haft besvär med smärtor i ryggen som strålar ut i vänster ben under en längre tid. Hennes läkare på vårdcentralen ringer och berättar att MR (magnetresonstomografi) undersökningen visar att hon har ett diskbråck.

Fråga 8. Nämn två viktiga omvårdnadsåtgärder vid diskbråck? (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

5. Omvårdnad och omhändertagande vid pre- och postoperativ vård

Patientfall Agneta

1. Agneta, 79 år, har drabbats av bensår. Trots förebyggande egenvårdsåtgärder har hon fått ett sår på vänster häl som inte vill läka. Hon har svår smärta och huden känns kall. Det har pågått i några månader och trots att Agneta rör på sig så mycket hon orkar för att minska symtomen så har hennes livskvalitet försämrats påtagligt. Det kommer ske i lokalbedövning men under sterila förhållanden på operation. Hon läggs in på kärlkirurgen inför operationen. Du informerar henne om fasta och postoperativ smärta. Då hon kommer att vara sängliggande i minst sex timmar efter behandlingen berättar du att hon även ska få en urinkateter (KAD).

Kvällen innan, inför operationen vill du förvissa dig om att Agneta har förstått vilka preoperativa förberedelser som behöver göras. Vilka **preoperativa förberedelser** gör du innan operationen på Agneta? Ge 6 stycken förslag. (6p) 1p/förslag

1	
2	
3	
4	
5	
6	

2. Du arbetar på kirurgavdelningen och ska strax hämta tillbaka din patient från postoperativ avdelning som opererats för en blindtarmsinflammation (appendicit). Du får en SBAR rapport ifrån överlämnande sjuksköterska. Vad står bokstäverna i SBAR för? (4p) (1p/bokstav)

S	
B	
A	
R	

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

3. Du som ansvarig sjuksköterska ska bedöma om din patient är i behov av mer smärtlindring postoperativt. Nämn **4 stycken kliniska bedömningar** du gör förutom att ta vitalparametrar (*AF, SaO₂, Puls, Blodtryck och Temp*) för att bedöma patientens postoperativa smärta. (4p)
(1p/svar)

6. Begreppet sjukdom och vad det innebär att få och ha en sjukdom samt vad symtom och tecken på sjukdom och ohälsa innebär

Fråga 1. Hur definieras symtom? 2 p

Fråga 2. Ge ett exempel på symtom 1p

Fråga 3. Hur definieras tecken? 2p

Fråga 4. Ge ett exempel på tecken 1p

Fråga 5. Vilken är skillnaden på symtom och tecken? 2p

Fråga 6. Beskriv illness och dess koppling till begreppen symtom och tecken. 2p

Fråga 7. Beskriv disease och dess koppling till begreppen symtom och tecken. 2p